

Torah from Around the World

Wie een ander gunstig beoordeelt zal zelf gunstig beoordeeld worden.

Talmoed, Sjabbat 127b

Sjabbat 15 juli 2023/ 26 Tammoez 5783, Mattot-Masé, Bemidbar/Numeri 30:2 - 36:13

Tanach blz. 332 -348

Haftara: Jirmijahoe 2:4 - 28, 3:4, 4:1-2

Tanach blz. 915

Vertaler: Benjamin Cohen

Commentaar: **Rabbijn Rebecca Gutterman** is rabbijn van Temple Beth David in Cheshire, UK.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Gebroken en hersteld

Focus

Wanneer een man de EEUWIGE belooft iets te zullen doen of onder ede de verplichting op zich neemt zich van iets te onthouden, mag hij zijn woord niet breken; aan alles wat hij met zoveel woorden zegt, moet hij zich houden.

Wanneer een vrouw de EEUWIGE belooft iets te zullen doen of de verplichting aangaat zich van iets te onthouden terwijl ze nog als meisje bij haar vader woont, en haar vader zegt er

niets van wanneer hij hoort van haar gelofte of van de verplichting die ze op zich heeft genomen, dan blijven al haar geloften en alle verplichtingen die ze op zich heeft genomen geldig. Maar als haar vader bezwaar maakt zodra hij ervan hoort, verliezen al haar geloften en alle verplichtingen die ze op zich genomen heeft hun geldigheid. De EEUWIGE ontheft haar ervan omdat haar vader bezwaar heeft gemaakt. (Bemidbar/Numeri 30: 3-6)

Dvar Tora

Zoals Susannah Heschel ooit zei: "woorden creëren werelden" (geciteerd in Letty Cottin Pogrebin, *Deborah, Golda, and Me: Being Jewish and Female in America* [New York: Doubleday, 1991], p. 49). Nergens komt dit zo mooi en aangrijpend tot uiting als bij het uitspreken van een gelofte. Met zulke woorden, in welke vorm dan ook, beloven we dat wát de externe realiteit ook brengt, onze interne intenties stand zullen houden. Geloften bieden de zekerheid dat sommige dingen in het leven inderdaad voor eeuwig kunnen zijn, in een cultuur die ons voortdurend wil laten wegleggen, weggooien en opnieuw uitvinden. Wanneer we een naar binnen gerichte hoop verheffen tot een naar buiten gerichte belofte, of die nu aan onszelf of aan een ander wordt gedaan, dan kan de wereld veranderen op manieren die zowel subtiel als dramatisch zijn. We creëren iets om in te geloven - een stevige tak om vast te houden te midden van steeds veranderende wateren.

De openingsverzen van *Matot*, het deel van deze week, gaan allemaal over het uitspreken van geloften. De Tora houdt zich hier bezig met mensen die een gelofte of een eed afleggen, en hoe de kwesties van leeftijd, geslacht en burgerlijke staat van invloed zijn op het al dan niet gehouden zijn aan hun beloftes (N.B.: de antwoorden variëren aanzienlijk voor mannen en vrouwen).

Hoewel dergelijke vragen tegenwoordig bij ons duidelijk anders uitpakken, blijft het een uitdaging om geloften met heiligheid te vervullen. We hoeven niet verder te kijken dan onze levenscyclus ceremonies, en de overvloed aan creatieve variaties die daaruit voortkomt, om getuige te zijn van de manieren waarop we onze relatie met God en ons gevoel van plaats in de wereld verstevigen door onze beloftes om elkaar lief te hebben en voor elkaar te zorgen.

Hoe komt het dan dat deze verzen praktisch in één adem zowel ons een uitweg bieden uit onze geloften als ook het allergrootste belang van onze beloftes benadrukken? Als geloften bedoeld zijn om ons leven te verrijken door ons te houden aan de toezeggingen die we doen, hoe komt het dan dat ons überhaupt de weg wordt getoond uit die geloften?

Het is mogelijk dat *Matot* ons iets anders vertelt over het vasthouden aan onze geloften. Bedenk eens hoe vaak we beloven dat we kalm blijven in een moeilijke situatie of dat we, toen we zelf ouders werden, dingen niet zouden zeggen of doen die onze ouders zeiden of deden. En dan merken we dat de voorwaarden die we onszelf hebben opgelegd veranderen. Soms kan onze reactie hierop zijn om nog dieper in een gelofte te graven en zo te ontdekken

dat het eraan vasthouden zinvol en juist is. Andere keren laten we mogelijk een gelofte los, met alle bitterzoete complexiteit die dat met zich meebrengt.

Geen enkel persoon, of tekst wat dat betreft, kan ons een blauwdruk geven die laat zien welke weg nodig is voor iedere keer dat we gedwongen worden een gelofte te heroverwegen. Wat we echter zouden kunnen overwegen is dat de minst constructieve reactie is waarbij we onszelf de schuld geven wanneer we rekening houden met gedane beloften en ontdekken dat ze eenvoudigweg niet kunnen worden nagekomen. Denk nog eens aan het beeld van een gelofte als een stevige tak om aan vast te houden. Geloften zijn nou juist zo belangrijk en heilig omdat het vooruitzicht om standvastigheid te omarmen of te bieden te midden van verandering, het verlangen raakt dat we allemaal delen naar meer standvastigheid - en minder verandering. Maar als zich onvoorziene omstandigheden voordoen, is het loslaten van een gelofte geen verraad. Als we er bedachtzaam mee omgaan, kan het zelfs een proces zijn dat ons naar groei kan begeleiden, naar nieuwe en betere manieren van zijn.

Over iets meer dan twee maanden zullen Joodse gemeenschappen over heel de wereld opnieuw samenkomen om de oude woorden van *Kol Nidrei* te horen. Het is een van de meest resonerende momenten die we kennen in de zin van onze collectieve rituelen; hiermee, in de aanwezigheid van God en van elkaar, laten we de oude geloften van het jaar los. Dan staan we momenten lang, ontdaan van pretenties, gemeenschappelijk, plechtig, en *hopen* dat de nieuwe geloften waar we naar streven ons dieper in ons leven zullen brengen. We bidden om geloften die ons in staat zullen stellen toegang te krijgen tot onze beste en meest ware zelf.

Woorden creëren inderdaad werelden. *Baroech sje-amar wehaja ha-olam* - "Gezegend is God die sprak en de wereld kwam tot stand." Woorden ondersteunen de werkelijkheid. Maar wanneer de realiteit verandert, hebben we misschien nieuwe woorden nodig om dat weer te geven. Laat deze woorden van *Matot* ons helpen om ons voor te bereiden, terwijl we een vergevingsgezinde balans zoeken waarin we de woorden van onze beloften trouw genoeg aanhouden om bewust te blijven van de ernst ervan, maar ook losjes genoeg om te erkennen dat het loslaten ervan soms hetgeen is dat ons echt vooruit zal brengen, en ons zodoende een steentje laat bijdragen aan het opnieuw creëren van de wereld.